

Методичний коментар до уроку “Музика дощу”

Дощові картини

Раптовий дощик

Сонячний весняний день, хмаринки летять високо в небі. Але раптом з’являється темна, немовби замурзана хмаринка, ховає в собі сонечко і йде дощ.

Уявіть дощ, пригадайте як він звучить — стукає у вікно, ніби вітається з мешканцями будинків.

- Яка музика може передати дощ?
- Який музичний інструмент може передати звук крапельок?
- Зіграйте або проспівайте різні дошкики.

Як звучить дощик у картинах

Дощ, дощик, дощище... У різні пори року, в різних куточках планети, для різних людей він такий різний. Так ми його й називаємо — грибний дощик, курячий дощик, злива, дрібний дощ... Іноді один і той самий дощ різні люди називають по-різному: хтось його чекав, комусь він зіпсував прогулянку, хтось спостерігає дощ із вікна затишного будинку, а когось дощ застав зненацька по дорозі додому і потрібно тікати від його холодних струменів... Тож і ставлення до дощу буде різним.

Розгляньте з дітьми картини про дощ. Так, так: не “із зображенням дощу”, а саме “про дощ”. Адже якщо добре придивлятися, прислухатися, можна багато дізнатися про дощ, відчуті його, зрозуміти, потоваришувати з ним...

- Як художники фарбами передали дощ? Які барви обрали?
- Розкажіть, який дощ. Як він звучить?
- Зіграйте його на музичних інструментах.
- Послухайте аудіозаписи шуму дощу й доберіть відповідне звучання до цих картин.
- Відчуйте, які художники відчули настрій дощику, а які вирішили точно передати його.
- Як художники передали краплі дощу?
- Як можна дізнатися, холодний чи теплий дощ намальовано?
- Яким іще може бути дощ?
- Чи може дощ бути приємним? Який дощ для вас приємний?
- Чи тільки голос дощу можна почути на картинах?
- Як ви вважаєте, голоси дощу в лісі, у полі, місті однакові? Чому?
- Доберіть слова, які допомагають описати дощ. Що робить дощ? Як він іде?
- Як ви думаєте, чому кажуть, що дощ йде, а не тече?
- Чи подобаються вам картини? Чим саме?

Запропонуйте дітям намалювати картину про дощ. Ми вже говорили про те, як складно намалювати рух води, передати всі його особливості, звуки, наші відчуття. Адже за картиною ми маємо відчуті, дощ чи дощик намальовано, теплий він чи холодний, веселий чи сумний...

Пісня про дощ

Музика природи

Музика складається лише із семи нот. Здається, все просто. Але ця простота геніальна, адже сім нот можуть бути зовсім різними. З них створено безліч мелодій — радісних і сумних, легких, які запам'ятовуються самі собою і з часом стають шлягерами (адже шлягери бувають і в класичній музиці), і тих, які потребують уважного, вдумливого слухання. Жодна мелодія не повторюється!

Музика навколо нас із народження. Пригадайте, скільки мелодій ви чуєте за день і звідки вони линути.

А ще є особлива музика: її створюють без нот, її неможливо перекласти на ноти, її не може створити навіть найдосвідченіший композитор, жоден виконавець не відтворить її на найдосконаліших музичних інструментах.

Прислухайтесь: ми чуємо її щодня, але не завжди помічаємо і прислухаємося до неї, а без цієї музики наше життя збідніє, наші враження будуть неповними.

Це звуки, які нас оточують, без яких ми не уявляємо свого життя.

Прислухаймося до звуків природи — тихе лагідне стаккато літнього дощичку, фортіссімо зливи, шепіт приємного свіжого вітерцю, піаніссімо шелесту трави, листя дерев...

Звуки, що оточують нас, — складники образу, який прагне передати композитор (реальний чи уявний, що створює звуки навколо нас). Заплющте очі, прислухайтесь, уявіть образ через звуки і спробуйте описати його словами або намалювати (у кого що краще виходить).

Можливо, не одразу вийде, та й образи в усіх будуть різними і не обов'язково збігатимуться із задумом композитора. Але з часом можна навчитися точніше "читати" мелодії і розуміти, про що саме хотів нам розповісти композитор.

Тож знайдемо образи у звуках і побачимо, наскільки виразнішими вони стають!

Дощ у нотах

Як ви думаєте, чи може дощик танцювати? Мабуть, ви бачили, як весело відскакують від землі дощові краплинки, як у калюжах з'являються маленькі фонтанчики — це дощові краплинки приєднуються до компанії таких самих краплинок і вітаються з ними...

Подивіться відео, як танцює вода, зустрічаючись із крапелькою. Розкажіть, що саме вас здивувало. Проведіть аналогічний дослід.

Послухайте з дітьми пісню "Краплі дощу падають на мене" (слова Гела Девіда, музика Берта Бакарака) чи "Вальс дощу" сучасного композитора Ярослава Нікітіна.

Берт Бакарак — американський піаніст і композитор, який написав сотні шлягерів, триразовий лауреат премії "Оскар" у категоріях "Найкраща пісня" та "Найкращий саундтрек до драматичному фільму".

- Уявіть, що дощить, а ви йдете під парасолькою, пританцьовуєте. Покажіть, як саме.

- Пригадайте, яким буває дощ. Який дощ змальовує композитор?
- Чому композитор вирішив написати саме вальс?
- Які музичні інструменти найкраще передають звуки дощу?
- Якими словами можна описати музику?
- Якими барвами ви змалювали б музику дощу? Чому саме такими?
- Спробуйте передати дощ рухами рук, ніг, рухами всього тіла.
- Чи можна описати різні дощі рухами пальців? Як саме?
- Що музика додає до опису дощу?

Послухайте “Вальс дощу” Ярослава Нікітіна — одну й ту саму музику в різних виконаннях. Яке вам більше сподобалося?

- Розкажіть, чим виконання відрізняються одне від одного.
- Який варіант вам подобається найбільше? А однокласникам та однокласницям?
- Які музичні інструменти ви почули?

Невеличка заличка

Експериментуйте з мелодіями!

Пограйте в класі у гру “Створи мелодію за ритмом”: хтось один придумує ритм і проплескує його, решта — наспівують мелодії, з таким самим ритмом.

- Чи однакові мелодії в усіх виходять? Чому?
- Розкажіть про свої враження.
- Що було найцікавіше? Про що ви дізналися?